

**DIRECTORAAT-GENERAAL INTERN BELEID VAN DE UNIE
BELEIDSONDERSTEUNENDE AFDELING B: STRUCTURBELEID
EN COHESIE**

VISSERIJ

DE VANGST VAN NOORDZEEGARNALEN

SAMENVATTING

Dit document is geschreven op verzoek van de Commissie visserij van het Europees Parlement

AUTEURS

A.N.D. International (Dominique AVIAT, Cecile DIAMANTIS)
Johann Heinrich von Thünen-Institut (Thomas NEUDECKER, Jörg BERKENHAGEN, Milan MÜLLER)

VERANTWOORDELIJK ADMINISTRATEUR

Jesús IBORRA MARTÍN
Beleidsondersteunende afdeling structuurbeleid en cohesie
Europees Parlement
E-mail: ipoldepb@europarl.europa.eu

REDACTIEASSISTENT:

Virginija KELMELYTE

TAALVERSIES

Oorspronkelijke taal: EN
Vertalingen: DE, ES, FR, IT, PT
Samenvatting: BG, CS, DA, DE, EL, EN, ES, ET, FI, FR, HU, IT, LT, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SK, SL, SV.

INFORMATIE OVER DE UITGEVER

Als u contact wilt opnemen met de beleidsondersteunende afdeling of de maandelijkse nieuwsbrief wilt ontvangen, stuur dan een bericht naar het volgende e-mailadres:
poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Manuscript voltooid in februari 2011.
Brussel, © Europees Parlement, 2011.

Dit document is beschikbaar op het internet:

<http://www.europarl.europa.eu/studies>

DISCLAIMER

De meningen die in dit document tot uiting worden gebracht komen geheel voor rekening van de auteur en geven niet noodzakelijkerwijs het officiële standpunt van het Europees Parlement weer.

Reproductie en vertaling voor niet-commerciële doeleinden is toegestaan, mits de bron wordt vermeld, de uitgever daarvan vooraf in kennis wordt gesteld en een exemplaar krijgt toegestuurd.

DIRECTORAAT-GENERAAL INTERN BELEID VAN DE UNIE
BELEIDSONDERSTEUNENDE AFDELING B: STRUCTURBELEID
EN COHESIE

VISSERIJ

DE VANGST VAN NOORDZEEGARNALEN

SAMENVATTING

Samenvatting

Doel van de studie is om leden van de Commissie visserij van het Europees Parlement een duidelijk beeld te geven van de vangst van Noordzeegarnalen (*Crangon crangon*) en de markten in Nederland, Duitsland en Denemarken.

De studie is opgezet als informatiedocument. Aan de orde komen productiekwesties (economisch en maatschappelijk belang van de vloten, milieueffecten) en marktkwesties (organisatie van de sector, rol van de belangrijkste groothandelaren en verwerkers, prijzen en marges in de sector). Daarnaast wordt de toepassing van de gemeenschappelijke marktordening op de Noordzeegarnaal beschreven.

SAMENVATTING

Achtergrond

De garnalensector verdient bijzondere aandacht om ten minste vier redenen:

- het economische en sociale belang van de sector: in drie lidstaten (Nederland, Duitsland en Denemarken, die goed zijn voor 95% van de totale vangst van Noordzeegarnalen), vertegenwoordigt de visserij een aanzienlijk economisch en sociaal belang (met meer dan 500 vissersvaartuigen); de vangst van Noordzeegarnalen kent een lange traditie en heeft een aanzienlijke waarde voor de visserijsector in deze landen; bovendien spelen garnalen een belangrijke rol in het toerisme en de identiteit van de genoemde regio's.
- de maatschappelijke en ecologische discussie: natuurorganisaties als het Wereld Natuur Fonds en Stichting De Noordzee hebben de Noordzeegarnaal in de groene kolom van hun viswijzer geplaatst voor wat betreft de evaluatie van het bestand, omdat de soort niet wordt bedreigd en betrekkelijk ongevoelig is voor vangst; toch maken deze ngo's zich zorgen over bijvangst (in het bijzonder van jonge platvis) en de schade die aan de zeebodem wordt toegebracht door boomkorren.
- de lopende hervorming van het GVB en de GMO: de gemeenschappelijke marktordening voor visserijproducten biedt een aantal instrumenten (telersverenigingen, brancheorganisaties, interventiemechanisme, richtprijzen, handelsregime), waarvan enkele door de betrokkenen zijn gebruikt; sommige van deze instrumenten zijn weinig effectief gebleken of zijn niet doelmatig gebruikt;
- de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) was van mening dat de akkoorden over vangstquota en minimumprijzen voor Noordzeegarnalen en de akkoorden om een nieuwe handelaar buiten te sluiten niet binnen de reikwijdte van de GMO-regeling vielen en inbreuk maakten op artikel 81 van het EG-Verdrag en sectie 6 van de Competition Act. De NMa heeft boetes opgelegd aan producentenorganisaties (PO's) in de drie lidstaten en aan groothandelaren. De zaak is nog niet definitief geregeld.

Doel

Het doel van deze studie is om leden van de Commissie visserij van het Europees Parlement een duidelijk beeld te geven van de vangst van Noordzeegarnalen (*Crangon crangon*) en de markt voor Noordzeegarnalen in Nederland, Duitsland en Denemarken.

De studie is opgezet als informatiedocument voor leden en bestaat uit twee delen.

In het eerste deel wordt de visserij beschreven, in het bijzonder:

- de ontwikkeling van de Noordzeegarnalensector per land;
- het economische en sociale belang van de sector per land;
- de economische prestaties van de vloten in deze sector (met name van de boomkorren);
- het milieueffect van demersale trawlers op de Noordzee;
- het beheer van de Noordzeegarnalenvisserij.

In het tweede deel worden de markten beschreven en wordt de toepassing van de GMO op de vangst van Noordzeegarnalen behandeld, waaronder:

- prijs- en interventie maatregelen;
- het mogelijke effect van de autonome schorsing van douanetarieven voor een andere garnalensoort (*Pandalus borealis*);
- producentenorganisaties;
- uitbreiding van de regels;
- mogelijkheden voor het opzetten van een brancheorganisatie.

Verder worden in het tweede deel de organisatie van de sector en de door de NMa in gang gezette procedure beschreven. Tot slot wordt informatie gegeven over de status en de vooruitzichten van MSC-certificering van de vangst van Noordzeegarnalen.

Bevindingen

De drie onderzochte lidstaten vertegenwoordigen 95% van de totale Europese productie. Nederland is de grootste producent (47% van de totale EU-productie), gevolgd door Duitsland (38%) en Denemarken (9%).

Nederland beschikt over de zwaarste vaartuigen (die bovendien voornamelijk continu vissen) en behaalt de hoogste gemiddelde aanvoer per vaartuig (105 ton in 2010). Denemarken heeft een uiterst doelmatige vloot, met de modernste vaartuigen en doelmatige vangstschema's. De Duitse vloot telt een groot aantal kleinere en oudere vaartuigen, met een sterk seizoensgebonden vangstpatroon en erg weinig activiteit in de winter.

De Noordzeegarnaal behoort voor de Nederlandse en de Duitse vloot tot de top vijf (in termen van waarde) van meest gevangen soorten. Nederlandse en Duitse boomkorren in de categorie met een lengte van 12 tot 24 meter zijn vrijwel volledig afhankelijk van inkomsten uit de vangst van Noordzeegarnalen, terwijl Deense boomkorren ook primair op Noordzeegarnalen gericht zijn, maar deels ook platvis vangen en over de optie beschikken om over te schakelen op zandspiering.

Nederlandse en Duitse vaartuigen zijn langs de gehele kustlijn actief en spelen een belangrijke rol in het toerisme vanwege de pittoreske havengezichten.

In de huidige vlootconfiguratie (500 vaartuigen) kan de garnalenvangst niet winstgevend zijn, met een prijs bij eerste verkoop onder 2,75 €/kg (bij een veronderstelde brandstofprijs van 0,60 €/kg). Bij een vloot die is teruggebracht tot 375 vaartuigen, zou het break-evenpoint liggen bij een prijs van 2,31 €/kg.

De huidige bestanden zijn zeer groot en vertonen geen tekenen van overbevissing.

In het kader van het proces van MSC-certificering zijn er in de drie lidstaten beheerplannen ontwikkeld. Deze zijn nog niet afgerond en zullen waarschijnlijk nog enkele wijzigingen ondergaan.

De EU-markt wordt voor meer dan 80% beheerst door twee Nederlandse bedrijven, HEIPLOEG and KLAAS PUUL, die jaarlijks ongeveer 30 000 ton Noordzeegarnaal kopen. De Noordzeegarnaal lijkt voor verwerkers een winstgevende activiteit te zijn.

Noordzeegarnalen maken een reis van 14 dagen naar Marokko om te worden gepeld. Het intensieve gebruik van conserveringsmiddelen (benzoëzuur, sorbinezuur) zorgt ervoor dat het product langer houdbaar blijft.

België is de belangrijkste afnemer (meer dan de helft van de totale EU-markt voor Noordzeegarnalen), gevolgd door Nederland en Duitsland. De markt bestaat voor meer dan 90% uit gepelde garnalen. De belangrijkste markt voor ongepelde garnalen is Frankrijk, gevolgd door België.

Conclusies

De laatste drie maanden is **de situatie op de markt voor Noordzeegarnalen duidelijk verslechterd**. Door de lage prijs voor vis (zoals tong, schol, kabeljauw en bot) op de veiling zijn vissers noodgedwongen overgestapt op de vangst van garnalen, wat tot overproductie van Noordzeegarnalen en lage prijzen heeft geleid, te meer daar deze vissers, die zowel een vergunning voor het vangen van garnalen als vis hebben, een grotere vangstcapaciteit hebben. Uit enkele acties (blokkades van verwerkingsfabrieken) in 2010 is gebleken dat vissers zich zorgen maken over de macht van de verwerkers. GMO-instrumenten hebben niet kunnen voorkomen dat de situatie verslechterde, en de prijs die vissers begin 2011 ontvingen, maakt **de meeste vaartuigen voor de garnalenvisserij verliesgevend**.

De overproductie heeft ook een negatief effect op de kwaliteit van het eindproduct: grote hoeveelheden Noordzeegarnaal worden ingevroren en later ontdooid en gemengd met verse garnalen.

De toepassing van de GMO heeft heel weinig effect gehad op de markt van de Noordzeegarnaal.

Het prijsregime (richtprijs, ophoudprijs) heeft niet verhinderd dat de prijzen eind 2010-begin 2011 sterk zijn gedaald.

Het instrument 'ophouden' is heel weinig gebruikt door PO's die betrokken zijn bij de vangst van Noordzeegarnalen, en is vrijwel alleen door de Deense PO ingezet. In 2009 vertegenwoordigde ophouden 0,66% van de aanvoer op EU-niveau.

De verordeningen ter opening en bepaling van het beheer van een autonoom communautair tariefcontingent voor de koudwatergarnaal (20 000 ton per jaar bij 0%) hebben geen invloed op de sector van de Noordzeegarnaal, aangezien de marktsegmenten voor *pandalus*- en *crangon*-garnalen goeddeels onafhankelijk van elkaar zijn.

De organisatiegraad van vissers op Noordzeegarnalen is vrij hoog (88% op EU-niveau), maar door onenigheid tussen PO's (zowel in Duitsland als in Nederland) en de angst voor de NMa komen de PO's nauwelijks in actie.

Op het niveau van de detailhandel halen Noordzeegarnalen in kleine verpakkingen prijsniveaus die de **activiteit van verwerkers en detaillisten winstgevend** maken. Voor de grote verwerkers vertegenwoordigen Noordzeegarnalen ongeveer 25 tot 30% van de totale activiteit. De rest bestaat voornamelijk uit tropische garnalen, maar de Noordzeegarnaal biedt voor hen de beste mogelijkheden voor het realiseren van marges.

Het **bestand aan Noordzeegarnalen blijf goed**, zoals wordt erkend door ngo's, die vooral kritiek hebben op bijvangst en vistechnieken waarbij de zeebodem wordt beschadigd. De bestanden komen niet in gevaar door de vangstniveaus van de laatste jaren (circa 35 000 ton).

De belangrijkste oplossingen die door organisaties van vissers worden overwogen om uit de economische crisis te komen, zijn de MSC-certificering en het TAC- en quotasysteem.

In de drie onderzochte lidstaten worden beheerplannen ontwikkeld, maar omdat alle vissers (althans de meesten van hen) onder vergelijkbare plannen zouden moeten vallen, is er geen sprake van differentiatie van het product op de markt, waardoor een prijsstijging voor het label onwaarschijnlijk is. Toch zou het label toegang tot de markt voor de lange termijn moeten garanderen, omdat grote detailhandelaren op de korte/middellange termijn van plan zijn visserijproducten zonder MSC-label van de lijst te halen. In Nederland zal de vernieuwing van de vergunning voor de garnalenvangst door het ministerie worden gekoppeld aan het al dan niet bezitten van een MSC-certificaat.

Het zou mogelijk moeten zijn eenzelfde hoeveelheid garnaal te vangen met een vloot die met 25% is ingekrompen.

Aanbevelingen

De teruggooipercentages van Noordzeegarnalen kunnen worden gereduceerd.

Hiervoor zijn verschillende methoden:

- Aanpassing van de maasdikten aan de commerciële afmetingen van de Noordzeegarnaal, dus veel groter dan de juridisch acceptabele 16 mm, mogelijk 22 tot 24 mm.
- Het vervangen van de traditionele ruitvormige mazen door vierkante mazen in de kuil.
Vierkante mazen leiden tot minder bijvangst van kleine ronde vis (zoals grondel, kabeljauwachtigen en spiering) en kunnen ervoor zorgen dat er minder kleine tong vast blijft zitten dan in ruitvormige mazen.
- Voornamelijk zeefnetten gebruiken (minder of geen ontheffingen).
- Zorgen dat teruggewoide vis een betere overlevingskans heeft.
- Het vermijden van ondiepe wateren (bijvoorbeeld 0 – 3 m).
- Minder intensief vissen tussen juni en augustus.

De TAC-kwestie is onderwerp van discussie onder vissers en PO's en **moet verder worden verdiept**. Wij adviseren met name zorgvuldig te kijken naar de sociale en economische consequenties.

De economische problemen van de sector zijn gekoppeld aan de prijsniveaus die vissers ontvangen, waardoor de vangst van garnalen de laatste tijd niet meer winstgevend is, en aan de omvang van de vloot, die te groot wordt geacht – vooral in Nederland, waar de meeste visgebieden aan de Natura 2000-normen moeten voldoen. Met een **reductie van de vloot met 25%** zou de prijs bij eerste verkoop die nodig is voor winstgevendheid voor de vissers 43 eurocent lager liggen.

Er zijn nog steeds mogelijkheden om de kwaliteit van de gevangen garnalen te verbeteren (hygiëne aan boord, optimalisatie van kooktijd, gebruik van voedingsvetten, ...), en de belangrijkste verwerker is begonnen met betaling gekoppeld aan kwaliteit (met een premie van 0,50 €/kg voor de hoogste kwaliteit). Het **ontwikkelen van eenvoudige gedragscodes voor vissers** zou een goede manier zijn om betere prijzen veilig te stellen.

De lopende procedures voor MSC-certificering zouden moeten worden afgerond in de loop van 2011 of begin 2012 en grotere zekerheid moeten bieden aan de actoren op de downstreammarkt.